

Biznes w czasie pandemii

POMOC PUBLICZNA

Jak uzyskać wsparcie na ratowanie lub restrukturyzację firmy

Kolejna w szeregu ustawa stara się przeciwdziałać skutkom gospodarczym Covid-19. Na jej podstawie przedsiębiorcy mogą ubiegać się o pomoc w walce z kryzysem. Sprawdźmy krok po kroku, jakie warunki trzeba spełnić, aby otrzymać wsparcie.

Ekonomiczne skutki pandemii Covid-19 trwają kolejne sektory gospodarki. Skuteczność walki przedsiębiorców z trudnościami finansowymi często uzależniona jest od odpowiedniego otoczenia prawnego. Ogólny kształt tkanki prawnej mającej na celu wspomóc przedsiębiorców w przełamywaniu sytuacji kryzysowych został zawarty w programie rządowym z 22 lipca 2014 r. o tytule Polityka Nowej Szansy (PNS). Wśród jego założeń znalazło się zapewnienie dostępu do pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorców. W przeciagu następnych kilku lat obserwowaliśmy ze wszech miar kręte drogi, którymi podążały akty prawne lepiej lub gorzej realizujące ten cel. Gospodarcze skutki pandemii ewokowały potrzebę prędkiej i daleko zasobniejszej aniżeli wcześniej pomocy dla przedsiębiorców w kryzysie. Owocem prac legislacyjnych jest ustawa z 16 lipca 2020 r. o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców (dalej jako: „Ustawa”). Nastawmy zatem przyrządy nawigacyjne na cel pt. „uzyskanie pomocy” i prześledźmy najważniejsze elementy Ustawy.

Dla kogo?

Ustawa bardzo szczegółowo nakreśla wymagania wobec podmiotu, któremu może zostać udzielona pomoc. Nie sposób przedstawić jej w kilku prostych słowach bez uszczerbku dla treści, którą niesie brzmienie Ustawy. Na potrzeby artykułu posłużymy się zatem uproszczeniami, które pozwolą chociaż intuicyjnie stwierdzić, czy spełniamy warunki do udzielenia pomocy. Po pierwsze, trzeba wskazać, że pomoc dedykowana jest tym podmiotom, które legitymują się statusem przedsiębiorcy. Po drugie, ów przedsiębiorca nie może być rynkowym beniaminkiem (min. 3 lata w danym sektorze). Po trzecie, sytuacja finansowa wnioskującego musi uzasadniać udzielenie pomocy – Ustawa pozwala udzielić pomoc przedsiębiorcy niewypłacalnemu (w rozumieniu art. 11 Prawa upadłościowego) albo zagrożonemu niewypłacalnością (tutaj Ustawa odsyła do art. 141 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego). Po czwarte, pomoc jest udzielana, jeżeli zapobiega i prowadzi do ograniczenia trudności społecznych lub przezwyciężenia niedoskonałości rynku, w przypadku gdy bez jej udzielenia cel ten nie zostałby osiągnięty lub zostałyby osiągnięty w mniejszym zakresie.

Skomplikowanie brzmiący warunek można w dalekim uproszczeniu wyjaśnić w ten sposób, że udzielenie pomocy uzależnione jest od osiągnięcia za jej sprawą wymiernej korzyści społecznej – np. zapobieżenie opuszczenia rynku przez przedsiębiorcę o dużym potencjalnym wzroście parającego się działalnością innowacyjną (przykład dotyczy mikro-, małych i średnich przedsiębiorców). Innymi słowy, efektem udzielonej pomocy ma być nie tylko korzyść indywidualna przedsiębiorcy, ale i pozytywny wymiar społeczny. Na marginesie jedynie można zaznaczyć, że Ustawa łagodniej podchodzi do przedsiębiorcy świadczącego usługi w ogólnym interesie gospodarczym.

WAŻNE!

Ustawa przewiduje narzędzia zapobiegające nadużywaniu pomocy – np. ograniczenie dostępności w przypadku nabycia aktywów od przedsiębiorcy, który korzystał już z pomocy, czy też szczególne warunki adresowane do grup kapitałowych.

Ponadto, z możliwości ubiegania się o pomoc wyłączone zostały niektóre sektory gospodarki (hutnictwo żelaza i stali, górnictwo węgla oraz sektor finansowy) oraz przedsiębiorcy działający na rynku, na którym występuje lub może występować długookresowa strukturalna nadprodukcja. Z drugiej strony, przełamując

Bartosz Sierakowski
radca prawny, w Zimmerman i Wspólnicy,
doradca restrukturyzacyjny w Zimmerman
Filipiak Restrukturyzacja SA

dotychczasową tendencję antykryzysowej legislacji, Ustawa dopuściła możliwość ubiegania się o pomoc przedsiębiorcom przechodzącym procedurę sądowej restrukturyzacji.

Koncepcja Ustawy jest bardzo dobra, przepisy miejscami mało jasne, wszystko jednak zależy od tego, w jaki sposób przepisy te będą wykładane – w duchu Ustawy czy w sposób „urzędniczy” z nastawieniem bardziej na ochronę interesu fiskalnego Skarbu Państwa niż ratowanie gospodarki.

Forma pomocy

Ustawa przewiduje trzy różne rodzaje pomocy:

- na ratowanie,
- na tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne,
- na restrukturyzację.

Podział opiera się na założeniu, że pomoc ma precyzyjnie odpowiadać na potrzeby mierzącego się z kryzysem przedsiębiorcy. Co ważne, jeżeli mniej zasobny rodzaj pomocy nie wystarczał naszemu biznesowi, po spełnieniu ustawowych przesłanek możemy aplikować o następną w kolejności pomoc.

1. Pomoc na ratowanie ma umożliwić przedsiębiorcy wykonywanie działalności gospodarczej przez okres niezbędny do opracowania planu restrukturyzacji (ewentualnie, gdy nie ma już widoków na poprawę, przez okres niezbędny do likwidacji działalności) oraz przeprowadzenia koniecznych dla rzeczoności celu analiz. Ten rodzaj pomocy ma charakter doraźny – chodzi o chwilę oddechu, która pozwoli ocenić czy jesteśmy w stanie uratować biznes, a jeśli odpowiedź jest twierdząca, opracować plan jego naprawy. **Pomoc udzielana jest w formie zwrotnej pożyczki. Jej oprocentowanie jest nie mniejsze niż ok. 4,3 proc. w skali roku.** Warto mieć na uwadze, że Ustawa przyznaje organowi udzielającemu pomocy kompetencję (ale nie obowiązek) do uzależnienia udzielenia pomocy od ustanowienia stosownego zabezpieczenia (katalog dopuszczalnych zabezpieczeń ma charakter otwarty – Ustawa wymienia tylko propozycje najpopularniejszych: hipotekę, zastaw, cesję wierzytelności, oświadczenie o poddaniu się egzekucji z Kodeksu postępowania cywilnego oraz weksel in blanco). W związku z charakterem pomocy na ratowanie – „kroplówki pieniężnej”, może ona być udzielona na maksymalny okres 6 miesięcy. Ten czas jest wystarczający, aby „na chłodno” ocenić sytuację i opracować strategię dalszego działania.

2. Tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne – drugi model pomocy, został zarezerwowany wyłącznie dla mikro-, małych lub średnich przedsiębiorców (definicja tychże przedsiębiorców w art. 3 pkt 3 Ustawy). Ten rodzaj pomocy ma z kolei stanowić panaceum pozwalające na wdrożenie działań restrukturyzacyjnych prowadzących do przywrócenia tzw. „długookresowej zdolności do konkutowania na rynku”. Innymi słowy, po realizacji planu naprawy i odciążeniu pepowiny z publiczną pomocą przedsiębiorca ma mieć zdolność do samodzielnego wykrojenia ka-

Wojciech Pustelnik
prawnik w Zimmerman i Wspólnicy

wałka wolnorynkowego tortu dla siebie i uzyskania dalekosieężnej rentowności swojego biznesu. Ten rodzaj pomocy udzielany jest w tożsamej formie co pomoc na ratowanie, tj. niskooprocentowanej, zwrotnej pożyczce. W związku jednak z odmiennym celem, tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne może być przewidziane nawet na okres 18 miesięcy.

3. Pomoc na restrukturyzację zamyka peleton pomocy publicznej. W tym przypadku ponownie chcemy osiągnąć zdolność przedsiębiorcy do samodzielnego, długofalowego i rentownego poruszania się po arenie społecznej gospodarki rynkowej. W tym przypadku podejście do pomocy jest jednak elastyczne – paleta form pomocy jest bowiem dalece bardziej zasobna. I tak pomoc na restrukturyzację może być udzielona w formie:

- pożyczki,
- objęcia akcji lub udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym albo udziału w podwyższeniu kapitału zakładowego przez podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych udziałów lub akcji,
- objęcia obligacji,
- zmiany terminów spłaty pożyczki,
- konwersji pożyczki, udzielonej jako pomoc na ratowanie lub jako tymczasowe wsparcie restrukturyzacyjne, na udziały lub akcje przedsiębiorcy,
- ulgi w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej.

WAŻNE!

Uzyskanie pomocy na restrukturyzację zostało obwarowane warunkiem przeznaczenia przez przedsiębiorcę wkładu własnego na finansowanie kosztów restrukturyzacji (o wysokości wkładu art. 37 Ustawy).

W tym przypadku proces restrukturyzacji musi zatem zostać przeprowadzony ramie w ramie przez przedsiębiorcę i państwo z porównywalnym zaangażowaniem finansowym. Beneficjariusz tego rodzaju pomocy musi również zastosować tzw. środki wyrównujące zakłócenia konkurencji na rynku.

Wysokość pomocy

Określenie, o jaki pułap pomocy możemy wnioskować nie jest zadaniem łatwym, ale po identyfikacji właściwych danych wyliczenie zgodnie z następującym wzorem (opisowo

ujęty w art. 17 ust. 2 Ustawy) nie powinno stanowić nadmiernego wyzwania.

PRZYKŁAD

Na warsztat weźmy pomoc na ratowanie w formie niskooprocentowanej pożyczki na okres 6 miesięcy.

(zysk brutto za ostatni rok obrotowy + amortyzacja a ostatni rok obrotowy) – zmiana stanu kapitałowego (czyli różnica między wartościami kapitału obrotowego za bieżący okres i poprzedni okres; wartość kapitału obrotowego w danym okresie liczymy jako: aktywa obrotowe – zobowiązania o charakterze krótkoterminowym za ostatni rok obrotowy)

2 (mnożenie przez okres pomocy w latach, więc przy 6 miesiącach mnożenie x 1/2)

W ramach przykładu założmy, że zgodnie ze sprawozdaniem finansowym jednej ze spółek relewantne wartości wynosily:

	Bieżący okres	Poprzedni okres
Zysk brutto	-700 000,00 zł	–
Amortyzacja	30 000,00 zł	–
Aktywa obrotowe	1 900 000,00 zł	2 100 000,00 zł
Zobowiązania krótkoterminowe	2 400 000,00 zł	2 100 000,00 zł
Kapitał obrotowy (zgodnie z art. 17 ust. 2 Ustawy: aktywa obrotowe – zobowiązania krótkoterminowe)	-500 000,00 zł	0,00 zł

Zgodnie ze wzorem pomoc wyniesie zatem
{(- 700 000 zł + 30 000 zł) - (- 500 000 zł - 0 zł)} / 2 = - 85 000 zł.

Wynik stanowi liczbę ujemną. W świetle art. 17 ust. 3 Ustawy, w tym przypadku kwota pożyczki nie może być wyższa niż liczba bezwzględna uzyskanej wartości, chyba że przedsiębiorca znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej (rozumianej jako niemal pewne opuszczenie rynku w przypadku braku pomocy publicznej) pisemnie uprawdopodobni konieczność udzielenia pożyczki w wyższej kwocie, w szczególności w oparciu o projekcję finansową określającą potrzeby tego przedsiębiorcy związane z płynnością finansową we wnioskowanym okresie.

Jeżeli wynik byłby liczbą dodatnią, to wówczas kwota pożyczki jest uzależniona od przedłożenia przez przedsiębiorcę wyjaśnień, w których uprawdopodobni, że znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej oraz uzasadni konieczność uzyskania pożyczki we wnioskowanej kwocie.

Co we wniosku

Wniosek o udzielenie pomocy publicznej powinien sprostac ściśle określonym wymagom formalnym. Zawarcie wszystkich niezbędnych elementów wniosku ułatwiają instrukcje Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. (dalej jako:

Moje
pieniądze

W KAŻDY CZWARTEK
dodatek o finansach osobistych

Nieruchomości
komercyjne

W KAŻDY PIĄTEK
biura, magazyny, galerie handlowe, hotele

Biznes w czasie pandemii

„ARP”), której powierzono realizację zadania udzielania pomocy. Na stronie internetowej ARP w zakładce „Usługi finansowe” znajduje się odnośnik do Polityki Nowej Szansy. W szeregu plików do pobrania znajdziemy m.in. wzór wniosku o udzielenie pomocy, a także konieczne załączniki. Chociaż formularz żąda od nas szczegółowych informacji, trzeba pamiętać, że dzięki niemu nie zapomnimy o żadnym z formalnie niezbędnych elementów wniosku.

Procedura

Ustawa przewiduje trzy drogi złożenia wniosku o udzielenie pomocy publicznej. Po pierwsze, bezpośrednio w ARP, po drugie za pośrednictwem operatora pocztowego (w rozumieniu Prawa pocztowego) i po trzecie za pomocą środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą utworzoną na podstawie ustawy z 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Następnie nasz wiosek ląduje na biurku ARP i powinien zostać rozpatrzony w terminie 30 dni od jego złożenia (w szczególnie skomplikowanych sprawach termin może zostać przedłużony do maksymalnie 45 dni). Co jednak istotne, termin ma charakter instrukcyjny – niestety nie gwarantuje on pewności, że w tym terminie ARP rozstrzygnie sprawę. Jeżeli nasz wniosek dotknięty jest brakami formalnymi, zostaniemy wezwani do ich usunięcia w terminie 7 dni, a 30-dniowy termin na rozpoznanie wniosku przez ARP zacznie biec dopiero od chwili uzupełnienia braków formalnych. Za wszelką cenę starajmy się tego unikać – strumień środków jest kierowany do przedsiębiorców w myśl zasady „kto pierwszy ten lepszy”.

Jeżeli uронimy cenny czas na uzupełnianie formalnych braków wniosku, może okazać się, że w peletonie wnioskodawców spadliśmy na zbyt odległe miejsce, żeby uzyskać pozytywny werdykt przed wyczerpaniem środków przeznaczonych na realizację celów Ustawy. Sprawa rozstrzygana jest przez ARP w formie decyzji. Skonstruowano również ścieżkę odwoławczą:

WAŻNE!

Od decyzji ARP nieuwzględniającej wniosku przysługuje odwołanie do Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii, a w dalszym horyzoncie mamy również możliwość sięgnięcia po skargę do sądu administracyjnego.

Obowiązki beneficjariusza

Na przedsiębiorcy, któremu udzielono pomocy publicznej ciąży przede wszystkim obowiązek spożytkowania pomocy zgodnie z jej przeznaczeniem. ARP może dokonywać w tym zakresie stosownej kontroli. Warto również pamiętać o tym, że Ustawa w przypadku tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego oraz pomocy na restrukturyzację nakłada na beneficjariusza pomocy obowiązki sprawozdawcze. Ponadto odbiorca pomocy zobowiązany jest do przedłożenia w określonym terminie planu naprawy swojego biznesu.

Mówiąc o obowiązkach wynikających z Ustawy nie sposób również ominąć oczywistego, ale chyba najmniej przyjemnego – środki uzyskane tytułem pożyczki (najczęstsza forma pomocy) będzie trzeba zwrócić. Terminy spłaty znajdziemy w decyzji uwzględniającej nasz wniosek o udzielenie pomocy. /©